

IMPULS DEL SERVEI COMUNITARI PER A L'ALUMNAT DE SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

**(Servei comunitari en el marc curricular i mitjançant
l'aprenentatge i servei)**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
2. OBJECTIUS	6
3. MARC NORMATIU.....	7
4. PRINCIPIS.....	9
5. METODOLOGIA: L'APRENENTATGE SERVEI	9
6. SERVEI COMUNITARI DES DEL CURRÍCULUM.....	10
7. SERVEI COMUNITARI I EDUCACIÓ EN VALORS.....	11
8. IMPLEMENTACIÓ AL TERRITORI.....	14
8.1. AGENTS IMPLICATS: TASQUES I ACTORS PER IMPULSAR EL SERVEI COMUNITARI EN UN TERRITORI	14
8.2. GUIÓ PER DESENVOLUPAR EL PROJECTE EN ELS CENTRES EDUCATIUS.....	16
8.3. RELACIÓ AMB L'ENTORN	20
9. ORIENTACIONS PER A L'AVUACIÓ DE L'ALUMNAT	24
10. INDICADORS D'AVUACIÓ DEL PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI	25
ANNEX 1.SERVEI COMUNITARI:EXEMPLE DE PROGRAMACIÓ	27
ANNEX 2 EXPERIÈNCIES ALS CENTRES DE CATALUNYA	31
ANNEX 3 MODEL DE PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI.....	33

1. INTRODUCCIÓ

Catalunya prové d'una llarga tradició de participació cívica i solidària dels ciutadans i ciutadanes en la vida social. El nostre país s'ha caracteritzat per un teixit associatiu format per persones que han pres una opció de compromís vers la comunitat i han dedicat una part del seu temps al servei del bé comú, a la millora constant de les condicions de vida i a la defensa i al creixement de la societat i la cultura catalana. Aquest tret ha constituït un element essencial de la identitat pròpia del nostre país.

En aquest sentit i amb la finalitat de fomentar l'esperit cívic i la solidaritat en tots els nivells de la societat i potenciar la participació i la responsabilitat de les associacions i de les persones en el màxim dels camps d'acció que afecten el bé comú, l'any 2002 s'acorda l'elaboració del Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat (PNAV) amb la participació del conjunt més representatiu del teixit associatiu i diferents àmbits, dels departaments de la Generalitat, de les entitats de representació local, dels sindicats, del sector empresarial, de les universitats i dels col·legis professionals.

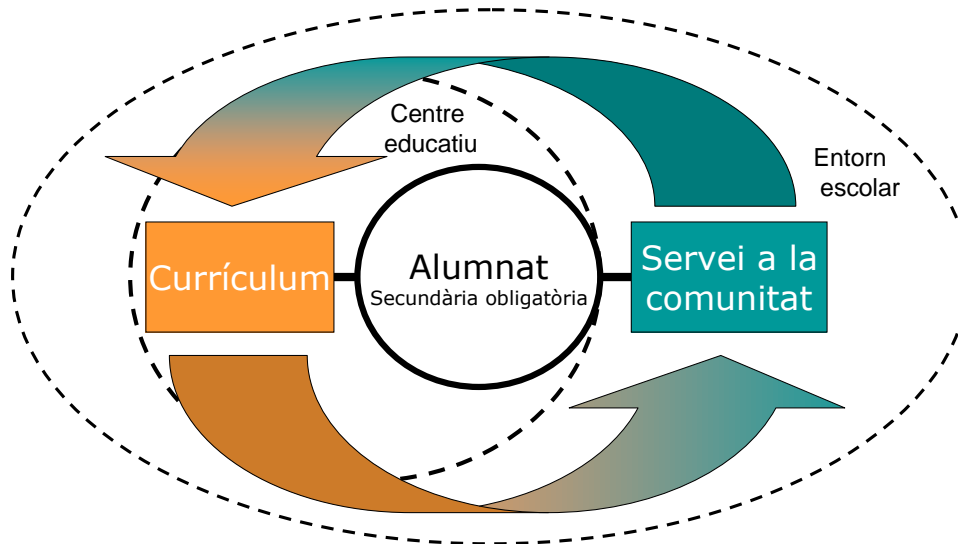
En aquest marc i d'acord amb l'article 79.1 e) de la Llei d'educació, el Departament d'Ensenyament vol impulsar **el servei comunitari per a l'alumnat de l'ESO amb la finalitat de garantir que els estudiants, al llarg de la seva trajectòria escolar, experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania, i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat.**

El servei comunitari respon a la idea que l'educació és una eina de millora social, orientada a formar éssers complets, amb una dimensió tant intel·lectual com humana i moral. Cal pensar en ciutadans qualificats però també amb ciutadans reflexius, capaços d'analitzar l'entorn en què viuen i de comprometre's en la seva millora.

SERVEI COMUNITARI

Aprentatge i servei

Els aprenentatges que s'adquireixen a través del servei comunitari encaixen **en l'adquisició de la competència social i ciutadana** recollida en el DECRET 143/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. Aquesta competència pretén que l'alumnat compregui la realitat social en què viu, cooperi, convisqui i exerciti de forma activa la ciutadania democràtica en una societat plural, i es comprometi a contribuir a la seva millora, mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable, davant el compliment dels drets i obligacions cívics.

El servei comunitari comparteix la necessitat plantejada en el Pla Nacional de Joventut de Catalunya 2020 de dur a terme polítiques orientades al foment d'una ciutadania activa i compromesa, a l'impuls de la participació i la implicació dels joves en allò col·lectiu i/o comunitari, i a la generació i el desenvolupament de propostes i dinàmiques adreçades al progrés de la societat.

D'altra banda, el Departament d'Ensenyament considera l'Aprentatge Servei com la metodologia més adient per dur a terme el Servei Comunitari. L'Aprentatge Servei és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat. Es concreta en un projecte en el qual els

participants es formen treballant sobre necessitats reals del seu entorn amb l'objectiu de millorar-lo. L'alumnat alhora que ofereix un servei, aprèn a ser ciutadà i a desenvolupar el compromís cívic.

Són moltes les bones pràctiques d'aprenentatge servei que els centres educatius de Catalunya han anat desenvolupant de manera individual o amb el suport de diferents entitats, administracions locals o programes existents. Cada cop són més els centres educatius que entenen que per aprendre a exercitar la ciutadania de forma responsable i compromesa cal fer-ho des de la reflexió però també des de la pràctica. A través de l'aprenentatge i servei, els centres educatius han sabut combinar els processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat.

Així mateix el Departament d'Ensenyament ja ha promogut algunes iniciatives i l'any 2010, en col·laboració amb el Centre Promotor d'Aprenentatge i Servei, va elaborar un document [Aprenentatge i servei en el marc dels Plans educatius d'entorn](#). Aquest document recull i planifica els aspectes metodològics i organitzatius, tant curriculars com de relació amb l'entorn, per desenvolupar l'aprenentatge i servei en els centres educatius de Catalunya.

El Departament d'Ensenyament impulsa el Servei Comunitari amb la col·laboració dels centres i serveis educatius, les entitats del tercer sector, les administracions locals, el [Centre Promotor d'Aprenentatge i Servei](#), la [Federació Catalana d'ONGD](#) i altres organismes de la Generalitat.

2. OBJECTIUS

Els objectius d'aquest projecte tenen en compte la Llei d'educació i el Decret d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. Aquests objectius es concreten de la següent forma:

Finalitat última:

Garantir que els estudiants, al llarg de la seva trajectòria escolar, experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania, i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat.

Són objectius del Servei comunitari els següents:

- Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant la societat, per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.
- Desenvolupar habilitats relacionades amb el disseny i realització de projectes i amb el treball d'equip.
- Donar a conèixer a l'alumnat i les seves famílies la xarxa associativa i les entitats de l'entorn, per tal de promoure la participació dels joves.
- Promoure el treball en xarxa entre els diferents agents educatius de l'entorn.
- Donar una resposta educativa a les necessitats emergents de l'entorn escolar.
- Augmentar la participació en el teixit associatiu i les entitats de caire social per fomentar el compromís amb la construcció d'una societat més justa, cohesionada i arrelada al territori.

3. MARC NORMATIU

[Llei orgànica d'educació 2/2006, del 3 de maig](#) (LOE)

L'article 2.k) estableix que una de les finalitats de l'educació és la preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable.

L'article 23.g) estableix que un dels objectius de l'educació secundària obligatòria és desenvolupar en l'alumnat capacitats que li permetin desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats

[Llei Educació de Catalunya 12/2009 del 10 de juliol](#) (LEC)

L'article 79.1.e) estableix que els criteris d'organització pedagògica que adoptin els centres en les etapes que integren l'educació bàsica han de contribuir a educar els alumnes en la responsabilitat d'exercir la ciutadania activa per mitjà de la participació en els afers de la comunitat.

[Llei de cooperació catalana 26/2001, del 31 de desembre](#)

L'article 4.3.a) estableix que per tal de fomentar el compromís i les capacitats dels ciutadans de Catalunya a favor del desenvolupament, l'Administració de la Generalitat i els ens locals han d'emprendre i fomentar actuacions orientades a la informació, la sensibilització, l'educació i la formació necessàries per a fomentar el compromís cívic per a la solidaritat i el desenvolupament.

L'article 4.3.b) estableix que l'Administració de la Generalitat empenrà i fomentarà accions per la formació i capacitació.

[DECRET 143/2007, del 26 de juny](#), pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

L'article 7 defineix les competències bàsiques i en l'annex 1 les determina i defineix. El servei a la comunitat donaria resposta a les següents competències:

- **Competència social i ciutadana**

“Aquesta competència fa possible comprendre la realitat social en què es viu, cooperar, conviure i exercir la ciutadania democràtica en una societat plural, així com comprometre's a la seva millora. Si bé aquesta competència manté vincles més estrets amb les àrees de ciències socials i d'educació per a la ciutadania, mobilitza recursos d'altres àrees del currículum.”

“L'exercici de la ciutadania implica disposar d'habilitats per participar activament i plena en la vida cívica, significa construir, acceptar i practicar normes de convivència d'acord amb els valors democràtics, exercir els drets, llibertats, responsabilitats i deures cívics, i defensar també els drets d'altri.”

- **Competència d'autonomia i iniciativa personal**

“Aquesta competència, en l'àmbit de les competències bàsiques, es refereix, d'una banda, a l'adquisició de la consciència i aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals interrelacionades, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat de calcular riscos i d'afrontar els problemes...”

“D'altra banda, remet a la capacitat d'elegir amb criteri propi, d'imaginar projectes i de portar endavant les accions necessàries per desenvolupar les opcions i plans personals,- en el marc de projectes individuals o col·lectius- responsabilitzant-se, tant en l'àmbit personal com en el social i laboral.”

ALTRES DOCUMENTS D'INTERÈS:

[**Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat \(Catalunya\) de 2008.**](#) Té com a objectius:

- Fomentar un voluntariat compromès i responsable, motivant-lo, acompanyant-lo personalment i incrementar la seva participació a partir de la innovació.
- Incrementar la promoció i reconeixement del voluntariat, des de la societat i l'administració.
- Identificar les modalitats de voluntariat tot fomentant la innovació i nous models de participació activa adaptats a les noves realitats.

[Pla Nacional de la Joventut de Catalunya 2020](#) . Defineix com a repte :

- Avançar cap a l'autonomia, el desenvolupament personal i la participació en allò col·lectiu de les persones joves.

4. PRINCIPIS

Els principis que regeixen el Servei Comunitari són:

1. **Educació en valors.** Una acció educativa basada en l'experiència, la vivència i la construcció d'hàbits i valors.
2. **Participació activa i democràtica.** La participació activa de l'alumnat en un servei que es duu a terme en benefici de la comunitat
3. **Resposta a les necessitats socials emergents.** L'atenció de necessitats reals i sentides per la comunitat.
4. **Treball en xarxa i coresponsabilització.** El treball en xarxa dels diferents agents educatius d'un territori a partir d'uns objectius compartits.
5. **Millora constant.** Indicadors que permetin fer un seguiment i elaborar propostes de millora.

5. METODOLOGIA: L'APRENTATGE SERVEI

L'aprenentatge i servei és la metodologia més adient per desenvolupar el Servei Comunitari. L'Aprenentatge Servei és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte. Permet a l'alumnat analitzar l'entorn, elaborar propostes de millora i desenvolupar-les des de la pràctica, la implicació i el compromís.

La relació circular que s'estableix entre l'aprenentatge i el servei genera una nova realitat que intensifica els efectes de cada un per separat. L'aprenentatge millora el servei a la comunitat, perquè aquest guanya en qualitat, i el servei dóna sentit i funcionalitat a l'aprenentatge, perquè allò que s'aprèn es pot transferir a la realitat en forma d'acció.

6. SERVEI COMUNITARI DES DEL CURRÍCULUM

El Servei Comunitari té com a finalitat l'aprenentatge de l'exercici actiu de la ciutadania per part de l'alumnat de 3r o 4t d'ESO i és l'espai on posen en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat. En aquest sentit el Servei Comunitari és un instrument curricular per desenvolupar en l'alumne **la competència social i ciutadana**, aquella que fa possible comprendre la realitat social en què es viu, cooperar, conviure i exercir la ciutadania democràtica en una societat plural, així com comprometre's a la seva millora.

Es tracta d'una tasca multidimensional amb la qual es pretén que els joves aconseguixin donar el millor de si mateixos, desenvolupin al màxim el seu potencial i s'incorporin de manera activa a la societat.

El Servei comunitari posa de manifest la necessitat de fer una intervenció educativa més enllà de l'aula. Requereix el plantejament d'un treball en l'entorn educatiu amb l'objectiu que l'alumne/a participi i s'impliqui en la construcció d'una societat més justa i cohesionada, en definitiva que aprengui, des de la pràctica, a ser un ciutadà arrelat al seu territori, compromès i responsable.

Els aprenentatges que es realitzaran van més enllà de l'adquisició de coneixements: les pràctiques que es realitzen estimulen el pensament crític, la participació i l'assimilació dels valors fonamentals de la societat democràtica, amb l'objectiu de formar una ciutadania responsable i participativa, però també empàtica i solidària. El servei comunitari comprèn una part d'aprenentatge que es realitzarà dins l'horari escolar i un servei actiu a la comunitat que es durà a terme fora d'aquest horari, d'acord amb les necessitats de l'entitat amb què es col·labora.

Atès que el Servei Comunitari és curricular i està inclòs en la programació d'una o varies matèries, les activitats s'avaluaran com qualsevol altre contingut, d'acord amb els objectius propis del projecte i els de la matèria o matèries on està ubicat.

7. SERVEI COMUNITARI I EDUCACIÓ EN VALORS.

Els valors es poden definir com un marc de referència que guia la nostra acció i alhora com una força que ens empeny a viure d'una forma determinada.

Quan el progrés no està guiat o emmarcat en uns valors convivencials, corre el perill de convertir-se en un model d'exclusió, conflicte i deteriorament social. En aquest sentit, educar també ha de ser una manera de guiar els menors perquè cerquin unes maneres i no unes altres, uns valors i no uns altres.

El servei comunitari el podem considerar com una eina de transmissió de valors i destreses que han de capacitar l'alumne a participar i comprometre's en la vida cívica, dit d'una altra manera que ha de capacitar l'alumne en la competència social i ciutadana.

Aquesta acció educativa vol posar un especial èmfasi amb aquells valors instrumentals que podríem considerar esglaons intermedis, valors operatius -com serien l'esforç o el compromís- necessaris per assolir altres valors finalistes com la solidaritat, l'equitat o la pau.

Valors i actituds que promou el servei comunitari:

Actitud crítica

Adoptar una actitud crítica davant d'un fet és analitzar i valorar-ne les característiques i conseqüències en funció de les circumstàncies i del context en què aquest s'ha produït, i dels propis valors.

El servei comunitari és una practica educativa que estimula en els joves la reflexió crítica en relació les desigualtats, injustícies i desequilibris en la nostra societat; i l'aportació de solucions pràctiques i compromeses per la resolució de les necessitats. Ajuda a construir la seva personalitat, a relativitzar els petits problemes de cada dia, perquè els fa mirar més enllà d'ells mateixos amb una visió crítica.

Adoptar una actitud crítica davant d'un fet és analitzar i valorar-ne les característiques i conseqüències en funció de les circumstàncies i del context en què aquest s'ha produït, i dels propis valors.

El servei comunitari és una practica educativa que estimula en els joves la reflexió crítica en relació les desigualtats, injustícies i desequilibris en la nostra societat i l'aportació de solucions pràctiques i compromeses per la resolució de les necessitats. Ajuda a construir la seva personalitat, a relativitzar els petits problemes de cada dia, perquè els fa mirar més enllà d'ells mateixos amb una visió crítica.

Compromís

Des d'una perspectiva cívica ciutadana, comprometre's és contribuir, des del propi talent i habilitats personals a la millora social, és aportar un petit gra de sorra a l'obra comuna, és la predisposició d'actuar en benefici de tots, amb la finalitat de viure en un món més equitatiu i cohesionat.

El Servei Comunitari obre el Centre Educatiu als problemes, als reptes i a les necessitats de l'entorn. Convida a l'alumnat a descobrir allò que no va prou bé i a comprometre's en allò que cal millorar. Amb el servei comunitari l'alumne aprèn a posar el seu talent al benefici dels altres i descobreix que amb el seu compromís és possible canviar les coses.

Responsabilitat

Entenem per responsabilitat la capacitat de dur a terme els compromisos adquirits i d'assumir les conseqüències dels propis actes. També implica la capacitat de sentir-se urgint a donar resposta o a complir un deure sense rebre cap pressió externa. És un signe de maduresa.

D'altra banda, tots plegats formem part d'una societat que promulga una sèrie de drets, però que també exigeix el compliment d'un seguit de deures, com la conservació i cura del que és públic, la convivència pacífica, la participació en activitats de caire social, el respecte i la conservació de la natura...

El servei comunitari ofereix als joves la possibilitat d'exercir la ciutadania de forma responsable. Surten del lloc de "beneficiaris" per convertir-se en "protagonistes" i ser reconeguts com a agents actius i creatius, constructors responsables del demà.

Participació

La participació és un dret i un deure de totes les persones en les societats democràtiques. Participar és ser i sentir-se part d'una comunitat en la qual es pren part activa. D'altra banda, la participació és una manera d'unir esforços, de generar sentiment de comunitat i de crear un ambient inclusiu, participar en l'àmbit educatiu, vol dir, sobretot, ser protagonista del propi procés educatiu.

El Servei Comunitari és una proposta educativa que permet a l'alumne aprendre el significat de la participació activa en un projecte i en una comunitat i sobre tot, que més enllà dels drets, participar també és un deure que tenim com a ciutadans.

Esforç

L'esforç és la capacitat que tenim de treballar durant un temps continuat per aconseguir uns objectius determinats. El valor de l'esforç ens ajuda a ampliar al màxim les capacitats que portem dins per obtenir els nostres propòsits i vèncer i superar els obstacles en els diferents àmbits de la seva vida. Paral·lelament, l'esforç també té rellevància en l'àmbit col·lectiu on la suma d'esforços individuals pot aconseguir objectius comuns.

Per a dur a terme els projectes de servei comunitari es contempla una dimensió individual i una dimensió grupal d'esforç i d'implicació. L'èxit del projecte depèn de la capacitat de crear sinergies entre els esforços individuals.

Respecte

El respecte és manifestar consideració, atenció, afecte i valoració cap a les persones, s'entén com l'actitud de reconeixement dels drets de les persones i la valoració de la seva identitat, opinió i manera de pensar, i constitueix el principi bàsic per viure i conviure en societat.

El servei comunitari es basa en la reciprocitat i respecte entre les persones destinatàries i les que donen el servei. L'alumne tracta la persona beneficiària del

servei com un subjecte actiu del que pot aprendre i no només com a "públic-receptor", evitant les temptacions paternalistes. L'alumne percep el valor que té l'experiència per a ell mateix i se sent agraït.

Diàleg

El diàleg és una forma bàsica de respecte en una societat diversa, rica i intercultural. El diàleg autèntic es fonamenta en una actitud d'interès envers l'altre i tot allò que ens pot aportar. Una bona capacitat de diàleg ha de suposar saber escoltar més que saber parlar.

El servei comunitari ofereix un exercici de diàleg enriquidor entre l'alumne i la persona o persones beneficiaries, convertint-se en un instrument d'aprenentatge de l'escolta activa i de desenvolupament de l'actitud dialògica.

Austeritat

L'austeritat és la capacitat d'adaptar el consum a les possibilitats econòmiques personals i les necessitats socials.

Amb el servei comunitari l'alumne té l'oportunitat de convertir-se en un consumidor crític, conscients de les conseqüències d'establir una societat que divideix la població bàsicament en consumidors i productors i que fomenta el consum convulsiu.

8. IMPLEMENTACIÓ AL TERRITORI

8.1. AGENTS IMPLICATS: TASQUES I ACTORS PER IMPULSAR EL SERVEI COMUNITARI EN UN TERRITORI

La intencionalitat i la complexitat dels projectes de Servei Comunitari fa que sigui necessari un compromís de col·laboració dels diferents agents del territori. El territori es converteix en la plataforma i el context d'aquesta pràctica educativa comunitària on, a partir de les aliances, es creen un seguit de xarxes de col·laboració en què cadascú aporta però també rep beneficis.

La singularitat del territori, la diversitat, la identitat i la implicació de cada actor que hi participa, així com la dinàmica de cada xarxa aportarà unes característiques pròpies a cadascun dels projectes.

Els agents territorials que poden intervenir en els projectes de Servei Comunitari són:

Centres Educatius. Els centres educatius tenen un paper central en la generació de projectes de Servei Comunitari. La seva funció educativa i la possibilitat de treballar amb diferents metodologies els situa en una situació privilegiada. El centre educatiu ha de vincular els projectes de Servei Comunitari al currículum i als diferents aspectes organitzatius generals del centre o de l'aula. Per tal d'enfortir el lligam entre el centre i l'entorn cal reflectir aquestes accions en el Projecte educatiu de centre i que la comunitat educativa l'assumeixi.

Professorat. Per desenvolupar accions de Servei a la comunitat, el professorat ha de rebre uns coneixements conceptuals i metodològics bàsics sobre *aprenentatge i servei*. També ha de programar les accions de Servei Comunitari en la matèria o matèries que desenvolupen la competència social i ciutadana.

L'alumnat. És l'actor principal d'aquests projectes. En el desenvolupament de les accions de Servei Comunitari, l'alumnat treballa la competència social i ciutadana, posant en valor una dimensió personal (aprenentatges, habilitats, actituds) i una dimensió social amb el context (pertinença, respecte de l'entorn, compromís i ajut social, participació...). En aquest procés, els participants prenen consciència social i la seva implicació personal respon a objectius i implicacions col·lectives on poden oferir i donar un servei i no només rebre i, a més, aprenen continguts curriculars..

Professionals dels Serveis educatius. Aquests professionals tenen un paper fonamental en el desenvolupament de les accions de Servei Comunitari com a referents que coneixen el territori i que, per la seva activitat, tenen relacions freqüents amb els centres educatius i les entitats socials de l'entorn. Seran els responsables d'impartir la formació als centres, col·laboraran en la formalització del projecte i en faran l'acompanyament. És a dir, són actors amb un gran potencial difusor i cohesionador de les accions i poden contribuir a fer una bona diagnosi de les necessitats territorials. En aquelles zones on hi ha Pla educatiu d'entorn, aquesta serà la plataforma organitzativa que facilitarà la gestió del projecte. El Servei Comunitari ha d'alinear les seves accions a les necessitats recollides pel PEE.

Entitats culturals i socials. Les entitats són l'altre grup d'agents imprescindibles per portar a terme els projectes de Servei Comunitari. La seva diversitat a cada territori fa que ofereixin una oferta concreta, però la seva identificació i coneixement són bàsiques per formar una xarxa sòlida. Les entitats socials i educatives són les que poden oferir als centres educatius, des de la seva activitat quotidiana, l'espai on desenvolupar el servei comunitari. En aquest sentit una de les accions fonamentals és evidenciar la dimensió educativa de l'activitat d'aquestes entitats.

Administracions locals. Els Ajuntaments, com a màxims coneixedors i responsables d'un territori poden resultar especialment rellevants a l'hora de desenvolupar el servei comunitari. El seu coneixement sobre les necessitats emergents i el mapa de recursos i entitats de la zona i la seva capacitat de crear una plataforma organitzativa estable els converteix en agents clau per al desenvolupament i la sostenibilitat del servei comunitari.

8.2. GUIÓ PER DESENVOLUPAR EL PROJECTE EN ELS CENTRES EDUCATIUS

CONDICIONS PER INICIAR UN PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI

1. Reconeixement de l'equip directiu

Per aconseguir que les experiències de Servei Comunitari arrelin en la cultura del centre i evitar que siguin fets puntuals i dependents de la dedicació de la persona impulsora, cal el suport explícit i actiu dels diferents equips docents i de l'equip directiu.

2. Incorporació al Projecte educatiu del centre

Els accions de Servei Comunitari esdevenen un tret d'identitat pedagògica i han d'estar incorporats al Projecte educatiu del centre. A més, facilitarà la seva concreció la inclusió del projecte en la programació anual de centre, en la programació dels departaments i equips docents i a altres espais de planificació. A partir del moment en què les experiències de Servei Comunitari formin part del Projecte educatiu, serà possible informar les famílies d'aquesta opció educativa del centre.

3. Vinculació a un espai curricular

Els projectes de Servei Comunitari, com ja hem comentat en l'apartat 6, desenvolupen principalment la competència social i ciutadana i es poden ubicar en qualsevol matèria del currículum que la desenvolupi. Tanmateix poden formar part d'un projecte multidisciplinar que aplegui vàries matèries i es treballi d'una manera transversal.

Cal preveure que les activitats d'aprenentatge es duguin a terme dins de l'horari escolar, mentre que les actuacions de servei es realitzin fora d'aquest horari.

4. Espais de programació i coordinació

Comptar amb espais i temps de programació i coordinació és una de les condicions que es consideren importants per arrelar les experiències de Servei Comunitari i per lligar-les a la resta de propostes orientades al desenvolupament personal. Cal que el director del centre nomeni un referent del centre educatiu que coordini i lideri el professorat implicat i que condueixi la programació i aplicació d'aquestes activitats.

Per fer-ho possible, sembla convenient institucionalitzar un espai i disposar d'un temps de trobada, programació, coordinació, impuls i avaluació.

5. Comptar amb la complicitat i suport dels agents de l'entorn implicat

El tipus de col·laboració que s'estableixi entre el centre i les entitats del territori per poder desenvolupar els projectes és un aspecte clau en la seva perdurabilitat i en les possibilitats d'oferir noves oportunitats.

ORIENTACIONS ALS CENTRES EDUCATIUS PER A DESENVOLUPAR UN PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI

ETAPES	DESCRIPCIÓ	
Preparació	1. Elaboració de l'esborrany	<p>1.1. Determinar un servei socialment necessari.</p> <p>El Servei comunitari respon a necessitats reals del territori. L'alumnat participa en la detecció de les necessitats que donen sentit al servei.</p> <p>1.2. Definir el projecte.</p> <p>Els projectes de Servei Comunitari s'inicien a partir d'una idea que es veu possible desenvolupar com a proposta educativa. Sovint, uns projectes que ja fa el centre educatiu es poden transformar en un projecte de Servei Comunitari, fent èmfasi en el servei a la comunitat i la importància dels valors i les actituds pròpies de la competència social i ciutadana. Cal vincular el projecte a una matèria o matèries que desenvolupin aquesta competència.</p> <p>També es poden generar a partir d'una proposta que fa una entitat social o una xarxa educativa a partir de necessitats detectades a l'entorn. En tot cas, s'hauran de valorar les necessitats reals sobre les que es vulgui treballar i fer-les saber a l'entitat i als joves. Cal aconseguir que tots els participants sentin el projecte com a propi.</p> <p>1.3. Analitzar l'estat del grup i de cada membre.</p> <p>Els docents reflexionen quina capacitat té el grup per emprendre un servei, quines oportunitats hi ha a l'entorn i quin profit en termes d'aprenentatge significatiu se'n podria treure.</p>
	2. Relació amb serveis i entitats	<p>2.1. Identificar els serveis i les entitats amb les que es podria col·laborar.</p> <p>En la majoria de projectes de Servei Comunitari és necessari que la institució educativa es vinculi amb alguna entitat social que li faciliti entrar en contacte amb la realitat en la qual es desenvoluparà el servei i una part de l'aprenentatge.</p> <p>El Departament d'Ensenyament oferirà als centres un mapa de possibles entitats col·laboradores. Així mateix, el referent del Servei Educatiu de la zona pot col·laborar en aquesta identificació</p> <p>2.2. Plantejar la demanda i arribar a un acord.</p>

ETAPES	DESCRIPCIÓ	
	3. Planificació del projecte	3.1. Definir els objectius del projecte, alineats amb els objectius generals del Departament. 3.2. Definir les activitats amb l'alumnat.
Activitats amb l'alumnat	4. Fase prèvia a la realització del servei	<p>- Sensibilització:</p> 4.1. Detecció dels interessos de l'alumnat 4.2. Conèixer del testimoni directe de persones externes al centre educatiu 4.3. Recull de notícies d'actualitat amb càrrega social
		<p>- Diagnosi de les necessitats i planificació del servei:</p> 4.4. Contextualització de la situació o problema sobre el que volem actuar (a nivell internacional, nacional i local) 4.5. Desenvolupament de l'anàlisi crítica per part de l'alumnat 4.6. Proposta de servei (nom i descripció) 4.7. Previsió dels objectius de servei que es plantegen assolir els alumnes i dels indicadors d'avaluació. 4.8. Formació per a la realització del servei. 4.9. Planificació de la realització del servei.
	5. Fase durant la realització del Servei	<p>- Execució del servei:</p> 5.1. Seguiment individualitzat de l'alumne. 5.2. Seguiment del servei a meitat del desenvolupament. 5.3. Foment de la motivació inicial per al desenvolupament del servei..
	6. Fase després la realització del Servei	<p>- Reflexió valorativa:</p> 6.1 Anàlisi crítica del servei i proposta de millora. 6.3. Valoració dels aprenentatges que s'han assolit. 6.4. Anàlisi i valoració del paper del voluntariat en el nostre país.
Avaluació	7. Avaluació multifocal	7.1 Avaluació de l'alumnat 7.2 Avaluació del projecte.

ESTRUCTURA DEL PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI

Amb la finalitat de redactar el projecte, el centre disposa d'un model d'estructura en l'**annex 3** d'aquest document.

8.3. RELACIÓ AMB L'ENTORN

El servei comunitari ha de donar respostes a les necessitats d'un territori. Perquè aquestes necessitats siguin reals i sentides de forma comunitària, és important que la detecció es dugui a terme mitjançant un treball interdisciplinari entre els diferents agents educatius de la zona. En aquest sentit, la implicació de les administracions locals com a màximes coneixedores d'un territori pot resultar especialment beneficiosa.

En el cas que els centres formin part dels Plans educatius d'entorn, el Servei Comunitari hauria de donar resposta a les necessitats detectades pel Pla i desenvolupar-se en el marc d'un grup de treball interdisciplinari organitzat amb aquesta finalitat.

El servei comunitari requereix un treball en xarxa entre centres educatius i entitats de l'entorn, tot sumant els seus esforços i cercant una continuïtat i coherència educativa entre les seves accions que els permeti donar resposta als reptes educatius.

El treball en xarxa dels centres educatius amb altres entitats de l'entorn permet:

- Aprofitar el potencial i recursos existents en els territoris
- Enfortir la xarxa educativa
- Potenciar projectes educatius comunitaris
- Donar continuïtat i coherència a les actuacions dels diferents agents educatius d'un territori
- Promoure el treball i aprenentatge en xarxa
- Posar l'alumnat en contacte amb models positius de persones compromeses
- Millorar l'arrelament de l'alumnat al territori
- Promoure l'associacionisme entre els joves
- Facilitar espais de convivència i relació
- Afavorir l'aprenentatge cognitiu i l'èxit educatiu a través de la reflexió sobre la pràctica
- Millorar la imatge institucional del centre educatiu

ORIENTACIONS PER DUR A TERME UN PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI DES DE L'ENTORN:

1. Informació, sensibilització i motivació:

- 1.1. Crear un grup de treball o una comissió inicial per tal d'identificar quin és l'espai idoni des d'on impulsar el servei comunitari entre la xarxa d'agents educatius i entitats del territori.
- 1.2. Detectar el nivell de sensibilitat, coneixement, formació i aplicació d'*aprenentatge servei* que existeix entre les entitats i els agents més implicats. En aquest sentit, és útil començar a fer un inventari de pràctiques existents d'*aprenentatge servei* al territori i incloure les que no consten com a tal, però s'hi apropen molt.
- 1.3. Identificar, a partir de la diagnosi de necessitats de l'entorn, quines pràctiques existents són susceptibles de generar o transformar-se en un projecte de Servei Comunitari.
- 1.4. Organitzar jornades de sensibilització bàsica (conferències, introduccions conceptuals i metodològiques breus amb presentació d'alguns exemples...)

La planificació d'aquestes accions es pot fer a dos nivells:

- Transversal: sessions conjuntes adreçades a un públic plural, de totes les entitats educatives, socials, culturals, etc. del territori. És el tipus de sensibilització idònia per començar a treballar des d'un enfocament comunitari.
- Focalitzada: sessions per a col·lectius específics, orientades a apropar la metodologia a sectors determinats: caps d'estudi, coordinadors pedagògics, professorat d'Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania, professorat interessat, entitats culturals, entitats esportives, etc.

2. Concreció de propostes lligades a les necessitats comunitàries i previsió de la formació bàsica:

- 2.1. Fer les gestions oportunes per concretar els possibles partenariats i posar-los en contacte.
- 2.2. Concretar i organitzar les necessitats formatives. Aquestes sessions de formació poden ajudar a concretar els projectes i a apropar la metodologia d'*aprenentatge servei* al projecte que es vol realitzar. És molt important treballar partint del que ja s'està fent, del que ja existeix als centres i entitats.

3. Planificació dels projectes en base a les necessitats comunitàries:

Per poder dur a terme els projectes s'haurien de seguir els següents passos:

- Acord inicial de les entitats coresponsables
- Concreció de l'alumnat participant
- Concreció de l'àrea o àrees curriculars des d'on es treballarà, i concreció d'objectius i activitats
- Definició dels objectius: aprenentatges i serveis que es volen aconseguir
- Descripció d'indicadors d'avaluació
- Concreció dels destinataris del servei
- Concreció del calendari i horari per a la realització del servei
- Previsió d'aspectes funcionals, legals i organitzatius a resoldre
- Disseny d'accions per fer partícips de la detecció de problemes i necessitats als participants directament implicats en el projecte
- Disseny del projecte complet
- Incorporació al Projecte de centre i al Pla anual (aprovació pel Consell escolar)

4. Valoració, sostenibilitat i promoció de nous projectes

- 4.1. Valorar els projectes existents a partir dels indicadors d'avaluació i proposar propostes de millora (comissió o grup de treball)
- 4.2. Recollir un banc de bones pràctiques per fer difusió
- 4.3. Analitzar la necessitat de mantenir formació i assessoraments

5. Difusió, informació, promoció i retroalimentació dels projectes en curs

- 5.1. Difondre a la comunitat i als mitjans de comunicació: és important difondre les experiències personals dels protagonistes i destacar l'aspecte recíproc de l'experiència. La comunicació de les experiències viscudes pels propis joves aporta nous models per a l'imaginari col·lectiu.
- 5.2. Reconèixer públicament la tasca realitzada: el reconeixement es pot fer implícit, però també explícit, en un acte específic per a tots els participants, diploma, etc.

9. ORIENTACIONS PER A L'AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT .

Els indicadors d'avaluació que es detallen són orientatius i corresponen als objectius d'un Projecte de Servei comunitari. El centre haurà de completar-los, en el marc de la seva autonomia, amb els indicadors que es desprenguin del projecte concret que duen a terme i els de la matèria o matèries on es realitza el Servei comunitari.

Objectius	Indicadors
Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant la societat, per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.	Grau d'assoliment de la competència social i ciutadana: <ul style="list-style-type: none">• Grau de comprensió de la realitat social• Grau d'argumentació crítica davant el fets analitzats.• Grau de coneixement dels valors democràtics.• Capacitat per reconstruir el propi sistema de valors, en un marc de valors comuns i respecte a la diferència.• Grau de capacitat creativa per aportar solucions als reptes analitzats (abans i després del servei)• Grau de capacitat de diàleg i assertivitat.• Grau d'empatia.• Grau de responsabilitat en el desenvolupament del servei.• Grau de compromís i esforç per millorar l'entorn.
Desenvolupar habilitats relacionades amb el disseny i realització de projectes i amb el treball d'equip.	<ul style="list-style-type: none">• Grau d'implicació de l'alumnat en el disseny, planificació i gestió del projecte.• Grau d'assoliment dels continguts formatius relacionats amb la realització del Servei.• Grau d'habilitat per treballar en equip.• Qualitat del servei de l'alumne.

10. INDICADORS D'AVALUACIÓ DEL PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI

Per tal de dur a terme el seguiment i valorar el grau d'impacte del Projecte de Servei comunitari, el centre recollirà els indicadors següents en la memòria anual de centre.

Objectius	Indicadors
<p>Promoure la participació de tot l'alumnat en accions de servei a la comunitat com eina per desenvolupar la competència social i ciutadana, en el marc del currículum obligatori</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre i relació de projectes de Servei comunitari. • Nombre d'alumnat participant • Matèries que desenvolupen els projectes de Servei comunitari (per a cada projecte que realitzi el centre): <ul style="list-style-type: none"> • Nombre de matèries • Relació de matèries • Existència d'un document del compromís entre els centres educatius i les entitats implicades. • Inclusió al Projecte educatiu de centre del servei comunitari com un instrument per desenvolupar la competència social i ciutadana. • Concreció de les actuacions en la programació general anual de centre. • Inclusió dels objectius i els continguts en la programació de les matèries on està ubicat el servei comunitari. • Inclusió dels resultats de la valoració de l'alumnat del servei comunitari en la qualificació de la matèria o matèries corresponents. • Grau d'assoliment de la competència social i ciutadana per part de l'alumnat. • Grau de millora del rendiment acadèmic en la matèria o matèries on s'ubica el Servei comunitari. • Grau de millora de la convivència en el centre. • Relació d'accions de visibilitat i difusió del projecte.
<p>Donar a conèixer a l'alumnat i les seves famílies la xarxa associativa i les entitats de l'entorn, per tal de promoure la participació dels joves</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Espais i canals de difusió del projecte
<p>Promoure el treball en xarxa entre els diferents agents educatius de l'entorn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Xarxa de relacions (entitats col·laboradores, centres educatius, serveis educatius...)
<p>Donar una resposta educativa a les necessitats emergents de l'entorn escolar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Àmbit de la necessitat sobre la que treballa el projecte. • Adequació del projecte (en el cas dels PEE) a les necessitats detectades pel PEE.

Augmentar la participació en el teixit associatiu i les entitats de caire social per fomentar el compromís amb la construcció d'una societat més justa, cohesionada i arrelada al territori.

- Nombre d'alumnat que continua vinculat amb les entitats un cop finalitzat el projecte.
- Taxa de participació de l'alumnat en associacions socials, educatives o de lleure de l'entorn.

ANNEX 1.SERVEI COMUNITARI:EXEMPLE DE PROGRAMACIÓ

TÍTOL DE L PROJECTE <i>ENXARXA'T</i>		ÀMBIT/MATÈRIA ¹ Educació per a la ciutadania i drets humans Tecnologies Llengües		NIVELL EDUCATIU/EDAT ALUMNAT: 3r ESO
CENTRE EDUCATIU <i>Programació basada en el projecte de l'Institut XXX</i>		DADES DEL CENTRE		CURS:
PROFESSORAT RESPONSABLE:	TEMPORITZACIÓ: <i>20 hores</i>	CALENDARI:	ENTITATS QUE HI PARTICIPEN : <i>Casal d'avis</i>	
Aquesta programació de Servei comunitari té com a objectiu d'aprenentatge incidir en una realitat social propera a l'alumnat per millorar-ne les seves condicions. Els alumnes hauran d'elaborar un projecte d'actuacions per poder donar resposta a les necessitats detectades.				

OBJECTIUS PROPIS DEL PROJECTE	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CONTINGUTS PROPIS DEL PROJECTE	CONTINGUTS (Definits per cada àrea segons el decret del currículum)	CRITERIS D' AVALUACIÓ
<p>1. Conèixer la situació i les possibles necessitats de la gent gran</p>	<p>5. Aprendre a aprendre</p> <p>6. Autonomia i iniciativa personal</p> <p>8. Social i ciutadana</p>	<p>a. Identificació de diferents tipus de situacions que viu la gent gran a Catalunya i les seves necessitats .</p> <p>b. Definició dels avantatges i dificultats de cada situació abans esmentada</p> <p>c. Identificació dels diferents serveis que s'ofereixen a la gent gran i les entitats o administracions que els desenvolupen.</p> <p>d. Relació de possibles espais i canals de cerca d'informació: web, premsa, espais informatius de l'ajuntament, del casal ...</p>	<p>Educació per a la ciutadania i drets humans.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Valoració del benestar propi i dels altres. - Identificació i rebuig de comportaments i actituds discriminatòries. -Reconeixement de la diversitat social, cultural, afectiva. <p>Tecnologies.</p> <p>Ús d'aplicacions informàtiques per a la cerca d'informació.</p>	<p><i>El Servei Comunitari té com a objectiu desenvolupar la Competència social i ciutadana . Per poder avaluar aquesta competència es poden fer servir els indicadors que hi ha elaborats en el document marc (pàg 26-27). A més a més, i en el cas específic d'aquest servei, es podrien considerar els següents criteris:</i></p> <p>a. Descriure les diferents situacions i necessitats que viu la gent gran a Catalunya.</p> <p>b. Reconèixer els avantatges i dificultats de les diferents situacions que viu la gent gran.</p> <p>c. Cercar informació dels diferents serveis i entitats que s'ofereixen a la gent gran i transformar-la en coneixement.</p> <p>d. Seleccionar espais i canals de cerca d'informació rellevants.</p>
<p>2. Dissenyar actuacions de suport a la gent gran</p>	<p>1. Comunicativa lingüística</p> <p>5. Aprendre a aprendre</p> <p>6. Autonomia i iniciativa personal</p>	<p>e. Concreció de les necessitats pel que fa a les diferents tecnologies i eines de comunicació i navegació per la xarxa .</p> <p>f. Relació i funcionament de les tecnologies de la comunicació i navegació per la xarxa.</p>	<p>Tecnologies.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Creació i edició de continguts multimèdia per a la publicació de treballs individuals i de grup a Internet. - Ús d'aplicacions informàtiques per a la cerca d'informació. <p>Llengües.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Participació en les interaccions orals, escrites i audiovisuals que tenen com a eix la construcció de la 	<p>e. Dissenyar la formació a partir de les necessitats detectades.</p> <p>f. Reconèixer les eines i recursos de les tecnologies de comunicació i navegació per la xarxa i aplicar-les en el disseny d'actuacions de suport a la gent gran.</p>

		<p>g. Adequació del llenguatge a les característiques del receptor</p> <p>h. Coneixement sobre formació a la gent gran.</p> <p>i. Planificació de tallers de funcionament de les tecnologies de comunicació i navegació per la xarxa.</p>	<p>relació social a l'interior de l'aula i del centre.</p> <p>- Reflexió sobre les diferències entre els usos orals informals i formals de la llengua i consciència de les situacions comunicatives en què resulten adequats.</p>	<p>g. Adequar el discurs oral a l'especificitat de la gent gran.</p> <p>h. Reconèixer els interessos i les metodologies necessàries per dissenyar una formació a la gent gran.</p> <p>i. Seleccionar els continguts formatius dels tallers i temporitzar-los.</p>
<p>3. Contribuir a la millora de la situació de la gent gran</p>	<p>1. Comunicativa lingüística</p> <p>3. Tractament de la informació i competència digital</p> <p>5. Aprendre a aprendre</p> <p>6. Autonomia i iniciativa personal</p> <p>8. Social i ciutadana</p>	<p>j. Formació a la gent gran en tecnologies de comunicació i navegació per la xarxa.</p> <p>k. Anàlisi i valoració de les propostes dutes a terme .</p> <p>l. Propostes de millora del servei.</p>	<p>Educació per a la ciutadania i drets humans.</p> <p>-Valoració de la capacitat per adaptar-se a una realitat en constant evolució, per mitjà d'actituds flexibles i obertes. Valoració de la disponibilitat per trobar solucions als problemes i intentar millorar la realitat de manera crítica i responsable.</p> <p>- Respecte i valoració crítica per les opcions i plantejaments dels altres, desenvolupant una actitud autocrítica davant de les opcions i plantejaments propis i la capacitat per expressar opinions i judicis de forma assertiva.</p> <p>-Desenvolupament d'actituds de comprensió, cooperació i solidaritat amb persones depenents i col·lectius en situacions desfavorides.</p> <p>- Identificació, anàlisi i rebuig de les causes que provoquen situacions de marginació, desigualtat i injustícia social en el món.</p> <p>Llengües.</p> <p>-Ús d'estratègies comunicatives per reformular els missatges i adaptar-se als interlocutors en contextos multilingües d'interacció.</p> <p>-Valoració de la interacció com a eina per prendre</p>	<p>j. Impartir la formació segons els objectius i continguts previstos.</p> <p>k. Valorar i analitzar les actuacions realitzades</p> <p>l. Seleccionar les propostes per poder millorar el servei a realitzar cara un altre curs.</p>

			<p>consciència dels coneixements i de les idees, per a la regulació dels processos de comprensió i expressió propis de tot procés d'aprenentatge, tant en activitats individuals com en les de treball cooperatiu.</p> <p>-Valoració de la interacció com a eina per prendre consciència dels sentiments propis i aliens i per a la regulació de la conducta.</p> <p>-Pràctica de procediments bàsics d'assertivitat i de manteniment de les pròpies conviccions en la interacció amb altres parlants.</p>	
--	--	--	--	--

ANNEX 2 EXPERIÈNCIES ALS CENTRES DE CATALUNYA

A continuació es detallen diferents activitats endegades als territoris que poden servir com a exemple per a projectes de Servei Comunitari.

1. Acompanyament i suport a l'escolarització. Projectes de suport i acompanyament a l'escolarització i la formació. Coneixement de l'entorn i reforç escolar, classes de català per a nous, motivació per a l'estudi, classes d'adults...

2. Suport a necessitats bàsiques. Projectes d'ajuda directa a persones que poden necessitar-la: col·lectius en risc d'exclusió, persones immigrades, persones amb discapacitats físiques o psíquiques...

3. Intercanvi generacional. Projectes que pretenen apropar col·lectius de diferents edats amb l'objectiu de facilitar el coneixement mutu i l'intercanvi de coneixements, sabers i habilitats.

4. Medi ambient. Projectes orientats a la cura, conservació i educació mediambiental. Reciclatge de materials, auditories ambientals, neteja i conservació del patrimoni natural i urbà, estalvi energètic, cura de la fauna del territori...

5. Participació ciutadana. Projectes per estimular la participació en el barri o l'entorn immediat amb l'objectiu d'afavorir el compromís cívic i la millora de la qualitat de vida dels seus habitants, a través dels mitjans de comunicació, activitats culturals, processos participatius...

6. Patrimoni cultural. Projectes de conservació i restauració del patrimoni cultural i per la recuperació i difusió de les tradicions culturals.

7. Projectes de solidaritat i cooperació. Projectes per a la sensibilització i defensa dels Drets Humans, causes solidàries i humanitàries d'abast ampli i a nivell internacional.

8. Preservació i manteniment del medi urbà. Projectes de conservació i restauració del medi i mobiliari urbà.

9. Lleure . Projectes realitzats conjuntament amb les entitats d'educació en el lleure.

ANNEX 3 MODEL DE PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI

PROJECTE DE SERVEI COMUNITARI PER A L'ALUMNAT DE SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

Centre:

Localitat:

TÍTOL DEL PROJECTE:

Nivell acadèmic/curs:

Nombre d'alumnat:

Matèria o matèries on es desenvolupa el projecte de Servei Comunitari:

Entitats col·laboradores:

Descripció del projecte

Introducció

- Contextualització del centre.
- Detecció de necessitats socials de l'entorn
- Proposta del projecte (breu resum i finalitat)

Àmbit

- Acompanyament i suport a l'escolarització.
- Suport a necessitats bàsiques.
- Intercanvi generacional.
- Medi ambient.
- Participació ciutadana.
- Patrimoni cultural.
- Projectes de solidaritat i cooperació.
- Preservació i manteniment del medi urbà.
- Lleure .

Objectius del projecte

Cal recordar que aquest objectius han d'estar alineats amb els objectius generals del document marc de Servei comunitari proposat pel Departament d'Ensenyament

Indicadors d'avaluació (respecte als objectius)

--

Activitats d'aprenentatge vinculades al servei (durant les hores lectives)

• Abans del servei.• Durant del servei.• Després del servei.

Activitats realitzades a l'entitat (fora d'horari escolar)

--

Planificació i temporalització de les activitats

--

Avaluació de l'alumnat

(respecte a les qualificacions de les matèries implicades)
--

Espais i canals de coordinació

• interna• Amb els diferents agents implicats

Activitats de reconeixement

--

Difusió del projecte

--